

Bioforsk Rapport

Vol. 2 Nr. 97 2007

Skjøtselsplan for Skogsholmen-området

Vegaøyen verdensarv, Vega kommune i Nordland

Lise Hatten¹, Thomas Holm Carlsen¹ og Hanne Sickel²

¹ Bioforsk Nord, Tjøtta

² Det Kgl. Selskap for Norges vel

Hovedkontor
Frederik A. Dahls vei 20,
1432 Ås
Tel.: 03 246
Fax: 64 94 70 10
post@bioforsk.no

Bioforsk Nord, Tjøtta
8860 Tjøtta
Tel.: 03 246
Fax: 75 04 40 31
tjotta@bioforsk.no

<i>Tittel/Title:</i> Skjøtselsplan for Skogsholmen-området. Vegaøyen verdensarv, Vega kommune i Nordland
<i>Forfatter(e)/Autor(s):</i> Lise Hatten, Thomas H. Carlsen og Hanne Sickel

<i>Dato/Date:</i> 28.09.2007	<i>Tilgjengelighet/Availability:</i> Åpen	<i>Prosjekt nr./Project No.:</i> 4210042	<i>Arkiv nr./Archive No.:</i>
<i>Rapport nr. Report No.:</i> 97/07	<i>ISBN-nr.:</i> 978-82-17-00263-5	<i>Antall sider/Number of pages:</i> 27	<i>Antall vedlegg/Number of appendix:</i> 2

<i>Oppdragsgiver/Employer:</i> Vega kommune	<i>Kontaktperson/Contact person:</i> Jens Einar Johansen (rådmann)
--	---

<i>Stikkord/Keywords:</i> Kulturlandskap, Vegaøyen verdensarv, Skogsholmen, skjøtsel, restaurering, vegetasjonskartlegging, Helgeland, gjengroing, storfe, beiting, slått	<i>Fagområde/Field of work:</i> Arktisk landbruk og utmark
--	---

<i>Sammendrag</i> Skjøtselsplanen for Skogsholmen-området baserer seg på overordnet kartlegging av vegetasjon knyttet til kulturlandskapet, samt kunnskap om tidligere arealbruk og historie. Det er utarbeidet vegetasjonskart for hovedøya, samt for Store Buøya og Slåtterøyan. Planen anbefaler tiltak for restaurering og skjøtsel av landskapet i Skogsholmen-området i form av storfebeite og etablering av slåtteeng og åker på Skogsholmen, samt sauebeiting på Store Buøya og Slåtterøyan.

Ansvarlig leder/Responsible leader

Prosjektleder/Project leader

Håkon Sund

Lise Hatten

Forord

Skjøtselsplanen for Skogsholmen-området er skrevet på oppdrag av Vega kommune. Den er finansiert av Fylkesmannen i Nordland, Stiftelsen Vegaøyan Verdensarv og Vega kommune. Planen er en av flere skjøtselsplaner for Vegaøyan verdensarvområde. Planen gir faglig funderte anbefalinger for restaurering og skjøtsel i Skogsholmen-området. Fylkesmannen i Nordland, Miljøvernavdelingen, har ansvaret for å utarbeide høringsdokument basert på planen, og gjennomføre en høringsrunde blant grunneiere og interessegrupper.

Tjøtta, 28. september 2007

Lise Hatten

Innhold

1.	Sammendrag.....	4
2.	Innledning.....	5
3.	Geografiske og økologiske forhold.....	7
3.1	Beliggenhet i øygarden.....	7
3.2	Topografi/geologi/økologiske faktorer.....	7
4.	Bruksstruktur og historisk arealbruk.....	8
4.1	Historisk arealbruk.....	8
4.2	Dagens bruk.....	10
5.	Spesielle forhold.....	12
6.	Vegetasjonskartlegging.....	13
6.1	Hovedtrekk i vegetasjonen.....	16
7.	Restaurering og skjøtsel.....	18
7.1	Viktige faktorer for anbefalte tiltak på Skogsholmen.....	18
7.2	Anbefalte tiltak.....	20
7.3	Antall beitedyr.....	24
7.4	Utstørsbehov.....	24
7.5	Måling og oppfølging.....	25
8.	Referanser.....	26
9.	Vedlegg.....	27

1. Sammendrag

Skjøtselsplanen for Skogsholmen-området baserer seg på en overordnet kartlegging av vegetasjon knyttet til kulturlandskapet, samt kunnskap om tidligere arealbruk og historie. Det er utarbeidet vegetasjonskart for området. Øyene som omfattes av planen er hovedøya Skogsholmen samt Lille Buøya, Flotskjæret, Store Buøya og Slåtterøyan.

Planen anbefaler tiltak for restaurering og skjøtsel av landskapet i Skogsholmen-området. På hovedøya Skogsholmen, Lille Buøya og Flotskjæret anbefaler vi i hovedtrekk beiting med storfe, mens vi anbefaler sauebeite på de andre øyene. På Skogsholmen er det nødvendig med en restaureringsfase der det i tillegg til storfebeite anbefales sauebeite eller slått. På grunn av et problem med spredning av Sitkagran, forelås all sitkagran fjernet fra verdensarvområdet, også fra Skogsholmen. I tillegg foreslås rydding og tynning i beplantninger med furu og i busk og kratt av lauvtre.

På bakgrunn av Skogsholmens sentrale beliggenhet, hurtigbåtkommunikasjon og gjestehuset, mener vi det er rimelig å forvente at Skogsholmen vil bli et av de mest besøkte områdene i verdensarvområdet. For mange besøkende blir det trolig eneste sted i verdensarvområdet de får besøkt, nettopp på grunn av tilgjengeligheten. På hovedøya anbefaler vi derfor ut fra informasjons- og formidlingshensyn at man etablerer en liten slåtteeng og noe åkermark som kan brukes i formidling av kulturhistorisk bruk og biologiske verdier i verdensarvområdet.

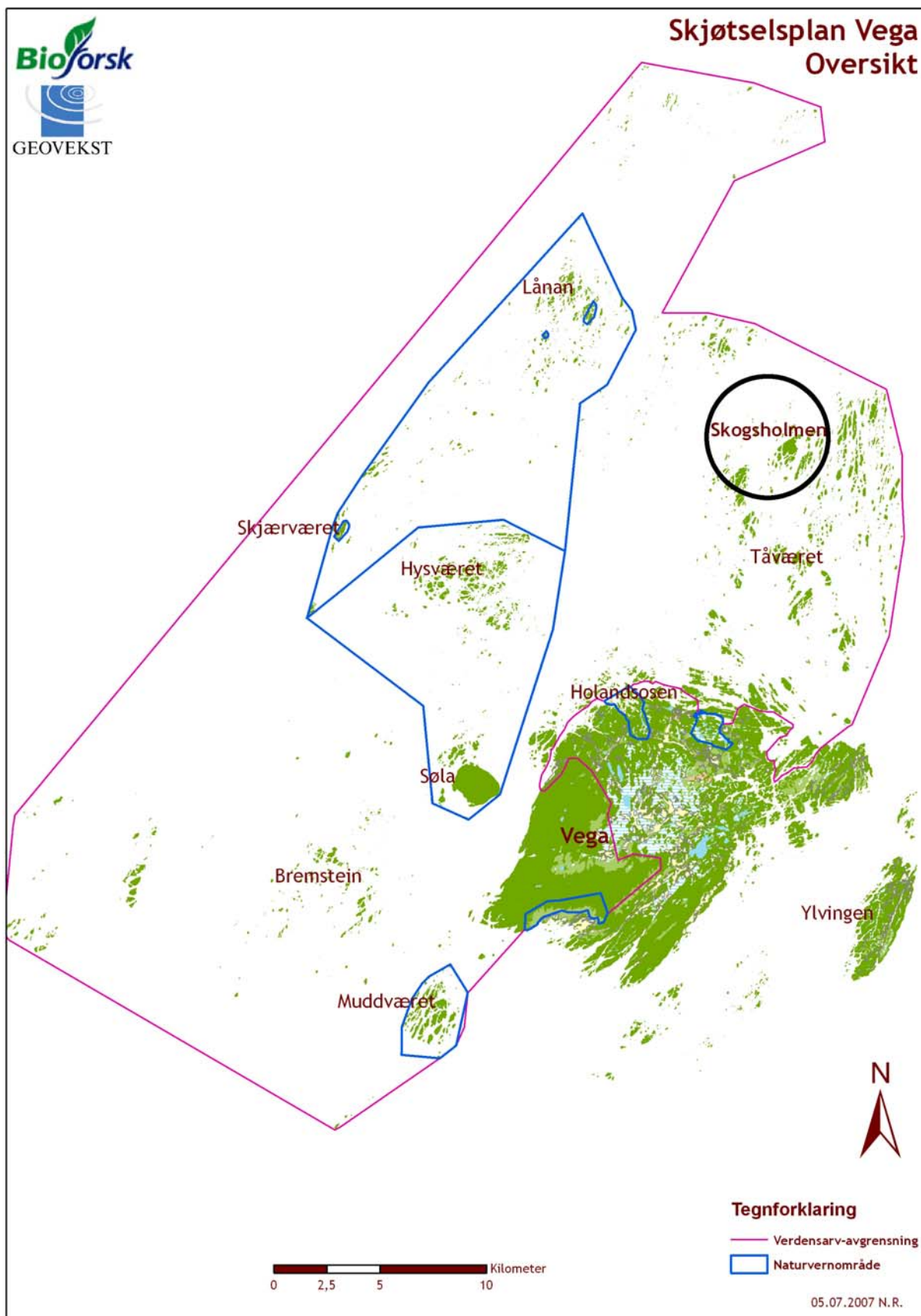
2. Innledning

Vegaøyen verdensarvområde som fikk sin status etter vedtak i UNESCO i 2004 ligger i Vega kommune og er en del av Helgelandskysten, i den sørlige delen av Nordland fylke. Vegaøyen består av mer enn 6500 små øyer, holmer og skjær, men også deler av hovedøya, Vega, er med i verdensarvområdet. Verdensarvområdet er på 1037 km². Av dette er 69 km² landareal. UNESCOs innskrivingstekst er konsis, og framhever grunnlaget for verdensarvstatusen som ligger i kulturlandskapet som er skapt av fiskerbondens mangesysleri med landbruk, fiske og ærfugl.

Fra tidligere å være bebodd, er øygarden i Vega i dag så godt som helt fraflyttet og brakklagt, med unntak av hovedøya Vega og naboøya Ylvingen. Omkring femti øyer beites i dag med sau. Storfé beiter på to øyer. Landskapet i øygarden er i dag under gjengroing, og mange biologiske, kulturhistoriske og landskapsestetiske verdier er truet.

På bakgrunn av momentene ovenfor skal det utarbeides planer for skjøtsel av kulturlandskapet i Vegaøyen verdensarvområde. Planene inkluderer ikke dunvædriften og kulturminner. For disse temaene utarbeides egne planer. Foreliggende plan dekker øya Skogsholmen og to øyer som er landfast med denne på fjære sjø: Lille Buøya og Flotskjæret, samt Store Buøya og Slåtterøyen (figur 1). Det har vært et ønske fra Fylkesmannen i Nordland, miljøvernavdelingen, at skjøtelsesplanen skulle være så kort og konkret som mulig. Vi har derfor valgt å presentere restaurerings- og skjøtelsesanbefalingene på en praktisk og summarisk måte, samt gjøre bakgrunnsinformasjonen så kort og konsis vi synes vi kunne. Den kan derfor for enkelte synes noe knapp. Noe mer detaljert informasjon om historie, kulturlandskapsverdier og arealbruk i Vegaøyegarden finnes i Elven m. fl. 1988, Hatten m. fl. (1995), Sandvik (1997), Sickel (1997), Virik & Øen (1997), Hatten (2000), Hatten & Norderhaug (2001) Hatten m. fl. (2001), Hatten m. fl. (2002) og Johansen & Næss (2002).

Skjøtelsesplanen for Skogsholmen-området baserer seg på en overordnet kartlegging av vegetasjon knyttet til kulturlandskapet og innhentet kunnskap om tidligere arealbruk.

Figur 1: Oversiktskart over Vegaøyen verdensarvområde. Skogsholmen-området er markert med svart sirkel.

3. Geografiske og økologiske forhold

3.1 Beliggenhet i øygarden

Skogsholmen ligger i den tetteste delen av Vegas skjærgård, drøye 10 km nord for Vega. Kilværfjorden i vest deler denne delen av skjærgården fra den ytterste, svært eksponerte delen med Skjærvær, Nordvær og Flovær/Lånan.

3.2 Topografi/geologi/økologiske faktorer

Skogsholmen-området består av flere øyer. Den største er den nesten 30 m høye Skogsholmen, med Lille Buøya, Geiterøya og Floten i nær tilknytning. Disse fire øyene blir behandlet under ett og benevnes som Skogsholmen. Store Buøya ligger sørøst for Skogsholmen. Nord for denne ligger fire holmer som delvis henger sammen på fjære sjø og som kalles for Slåtterøyan. I tillegg finnes flere småøyer rundt hovedøya, men disse er ikke inkludert i foreliggende plan. Både Skogsholmen og Store Buøya er foldete og kuperte, med renner, dalsøkk og bergknauser. Store områder faller tørt på fjære sjø, spesielt på Store Buøya. Berggrunnen består hovedsakelig av kalkspatholdig marmor i den sørvestlige delen og kvarts-keratofyr i den nordøstlige delen. Mellom disse er et lite felt med mørk fyllitt og glimmerskifer.

Området ligger i overgangen mellom klart oseanisk seksjon, humid underseksjon (O3h) og klart oseanisk seksjon (O2), med milde vintre og kjølige somre (Moen 1998). Øygruppa er mindre eksponert for påvirkning fra havet enn de ytterste øyene som for eksempel Skjærvær.

Andre viktige økologiske faktorer på Skogsholmen er knyttet til tidligere og nåværende menneskelig aktivitet og beitedyrsaktivitet. Rundt 1920 var det 90 innbyggere på Skogsholmen.

I den siste tida har det ikke vært registrert vånd i Skogsholmen, men i Kilvær, et par km lengre vest, har vånden etablert seg med en stor og voksende bestand.

4. Bruksstruktur og historisk arealbruk

Skogsholmen, gnr. 98 hadde i 1920 90 innbyggere. Da var dette en øy med stor aktivitet innen fiske og jordbruk. Skogsholmen fikk etterhvert både dampskipskai, butikk, bedehus, posthus, telefonsentral og internatskole hvor det på det meste gikk 48 barn fra 15 nærliggende øyer. Skolen og internatet ble nedlagt i 1973 og den siste fastboende flyttet fra Skogsholmen på slutten av 1970-tallet. Skolen er nyrestaurert og drives som gjestehus med matservering og overnattingsmuligheter. Alle husene blir brukt som sommerhus.

Det var åtte gårder i Skogsholmen: Bakken (med husmannsplassene Skjæret og Salten), Gælmyrhaugen, Fallarshaugen, Midtiggården, Nord-Sørgården, Sørgården og Brennhaugen.

4.1 Historisk arealbruk

Bruken av innmarka

Store deler av selve Skogsholmen og noen mindre arealer på Lille Buøya ble benyttet som innmark (figur 2). Potet ble hovedsakelig dyrket i dalen mellom skolen og Vestgårdene. Her var det et sammenhengende belte av åkerlapper samt noe slåttemark. Jorda her er ekstremt feit og næringsrik, med høyt innhold av skjellsand, noe som gjenspeiles i dag med sterk gjengroing av høye, kraftige, nitrofile arter som strandrør og mjøddurt. Åkerlapper der det ble dyrket grønnsaker, potet og korn fantes ellers spredt rundt på øya, med en konsentrasjon på høyden i sørvest. På våren ble det sådd to tønner bygg, en og en halv tønne blandingskorn og 27 tønner potet (Johansen og Næss 2002). Åkerlappene ble fulldyrka og gjødslet med ku- og sauegjødning som ble spadd ned i jorda. Tang ble også brukt som gjødning, men i liten grad.

På hovedøya ble det slått nesten over alt med unntak av de tørreste lynchheiene og i de fuktigste myrområdene. Disse områdene ble benyttet som beiteområder, hovedsaklig for ungdyr av storfe. Slåttemarka ble både vår- og høstbeitet med storfe og sau. Slåtten foregikk i juli. Engene ble kun overflatedyrka og gjødslet med kugjødsel på vårparten. Kunstgjødning ble benyttet noen år på 1950- og 60-tallet. De siste 30 årene har det verken vært beite eller slått på Skogsholmen, noe gjengroinga er en sterk indikasjon på.

Bilde 1: Dalsøkket mellom den gamle skolen og Vestgårdene er i dag helt gjengrodd av strandrør. Den gamle slåttemarka på motsatt side ved husene er tydelig gjengrodd med mjøddurt (hvitt parti) Foto: L. Hatten

Bruken av utmarka

Flere av øyene rundt Skogsholmen ble benyttet som utmarksbeite både for storfe og sau. Kyrne ble ført over til holmene rundt hovedøya på våren, og beitet der hele sommeren til etter slåttonna. Store Buøya og Slåtterøyan var fellesbeite for gårdene i Skogsholmen og ble beitet med både storfe og sau. På Store Buøya var det 6-7 sommerfjøs. Floten (Flotskjæret), som faller tørt med Skogsholmen på fjære sjø, var også i hovedsak benyttet til beite. I tillegg var det noen åkerarealer på skjellsandområdene nord på øya.

Bilde 2: Strandenga på Store Buøya er frodig og tett med hestehavre som dominerende art. Her trengs høyere beitetrykk for å få ned feltsjiktet og åpne for reetablering av lavtvoksende urter. Foto: T. H. Carlsen

Husdyr

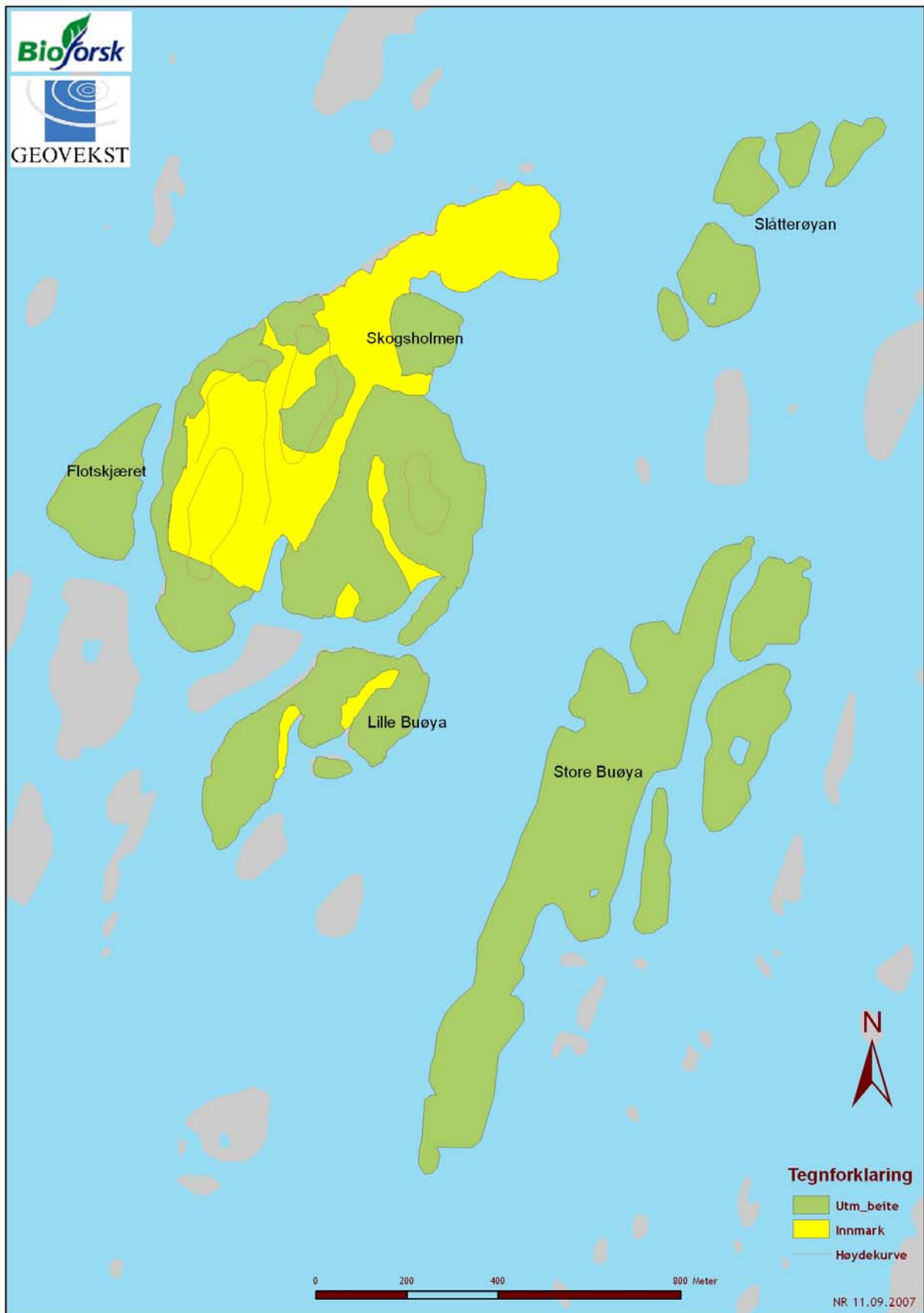
Fiskerbonden hadde ofte flere typer husdyr. På det meste var det tilsammen 30 kyr + ungdyr, rundt 40 sauer, to griser, en hest og en kjørekse på gårdene i Skogsholmen.

4.2 Dagens bruk

Det har ikke vært beitet eller slått på hovedøya siden midt på 1970-tallet og fram til 2006. I 2006 og 2007 har noen kviger vært på sommerbeite på sørøstdelen av øya. På Store Buøya har det en rekke år vært 10-15 individer av rasen Gammelnorsk sau i utgangerdrift, dvs. de har vært der på helårsbeite. De andre øyene som omfattes av planen har ikke vært i drift siden midten av 1970-tallet.

Bilde 3: Ungdyr på beite på Skogsholmen sommeren 2006. Foto: L. Hatten

Figur 2: Oversikt over inn- og utmarka i Skogsholmen-området.

5. Spesielle forhold

Skogsholmen er vurdert til å ha svært høy verdi i kartleggingen av verdifulle kulturlandskap i Nordland (Ofte m. fl. 2003), som er en del av den nasjonale kartleggingen av verdifulle kulturlandskap. Verdisettingen skyldes i første rekke forekomsten av svært artsrike slåtte- og beiteenger.

Bilde 4: Fra den svært artsrike kalkbakken nord for hurtigbåtkaia i Skogsholmen. Mangfoldet trues av bl.a. sitkagran, som etter hvert vil forsure jordsmonnet og gi mye skygge.

Våren 2007 sto internatskolen i Skogsholmen nyrestaurert og klar for å ta i mot gjester. Her er det både matservering og overnattingsmuligheter. Gjestehuset har muligheter for å huse større grupper. Øya ligger sentralt til i skjærgården mellom Vega og Herøy og sentralt i verdensarvområdet, og den har hurtigbåtanløp hele året. Området er derfor ett av de mest sentrale i verdensarvområdet og vil trolig være ett av de områdene som blir mest besøkt av både turister og lokalt reisende. Dette, i tillegg til forekomsten av svært viktige botaniske verdier knyttet til kulturlandskapet, gjør at Skogsholmen har et stort potensiale som demonstrasjons-/visningsområde for kulturlandskapsverdiene i verdensarvområdet. Skogsholmen bør derfor vise gode eksempler på korrekt skjøtsel i det unike kulturlandskapet i Vega. Dette har hatt innvirkning på anbefalte tiltak i området. Så langt vi vet er det heller ingen spesielle verdier knyttet til dunværdrift eller hekkende fugl av sårbare arter som vil ta skade av en kanalisering av besøk til dette området.

For å få et helhetlig positivt bilde av Skogsholmen bør det fokuseres på skjøtsel som ivaretar både det estetiske, det historiske og de store botaniske verdiene på øya. Høyden nord for kaia og de vest- og sørvendte bakkene på vestsida av øya representerer noen av de mest artsrike arealene i verdensarvområdet og er av stor botanisk verdi.

Så vidt vi kjenner til er Skogsholmen det eneste været i verdensarvområdet der hovedøya i været i hovedsak har vært et kubeite i tillegg til åker- og slåttemarksarealene.

Store Buøya er prioritert som Middels verdifull som representant for strandhevingskompleks i strandundersøkelsen på 1980-tallet (Elven m. fl. 1988). Dette har ingen innvirkning på skjøtelsesanbefalinger for øya.

6. Vegetasjonskartlegging

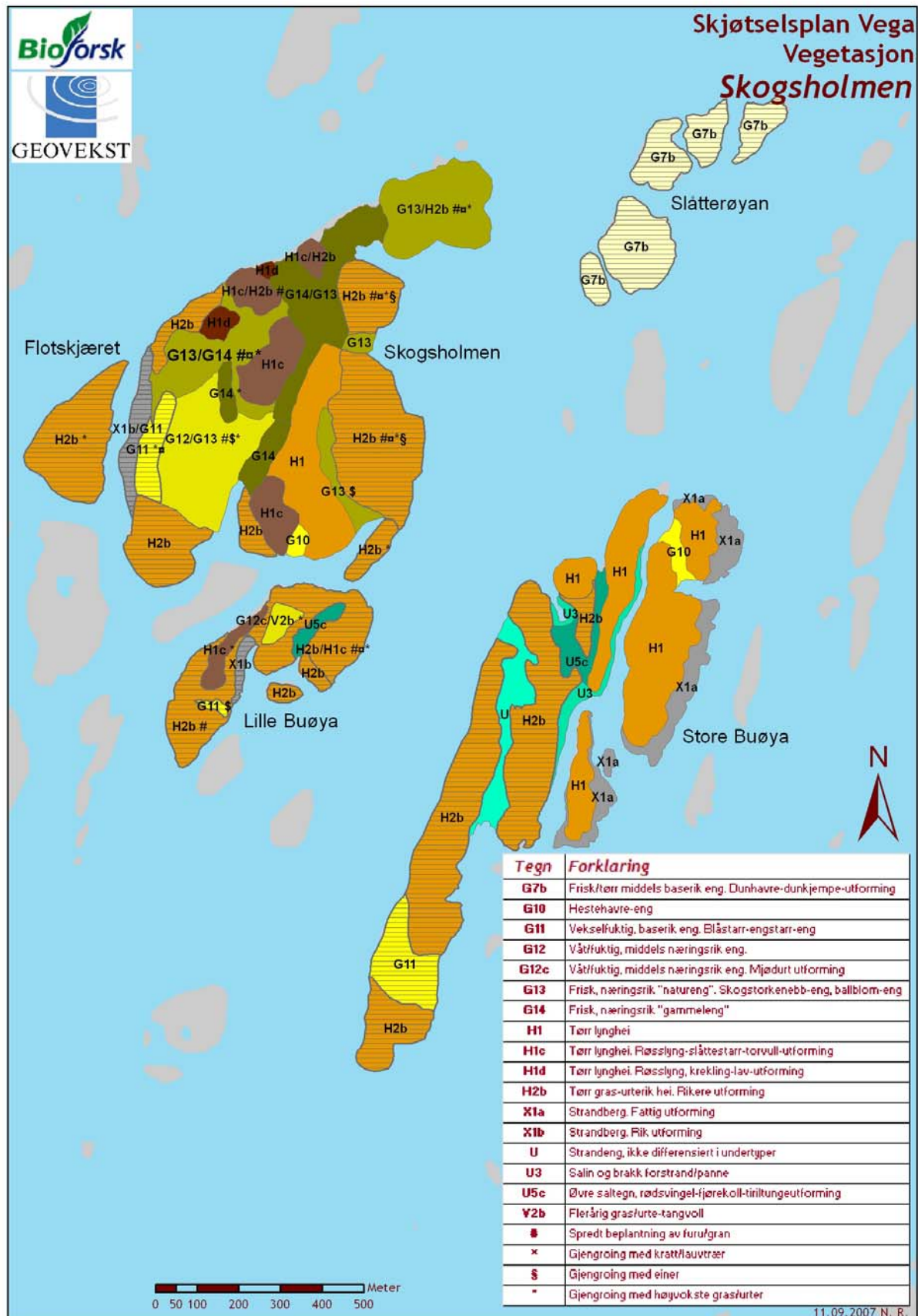
Vegetasjonskartleggingen er utført ved feltbefaring i 2006. Ved vegetasjonskartleggingen har vi brukt klassifikasjonssystemet i Vegetasjonstyper i Norge (Fremstad 1997) der det har vært mulig. En del vegetasjonstyper i Vegaøygarden finner vi imidlertid ikke beskrevet her. Disse er klassifisert på annen måte og kort beskrevet i foreliggende plan. Finansieringskilden ga oss i oppdrag kun å kartlegge på et nivå nødvendig for utarbeiding av skjøtelsesplaner for kulturlandskapsverdiene. Det er derfor i liten grad foretatt kartlegging av ulike vegetasjonstyper innen hovedgruppene skog, myr- og kildevegetasjon, vannkant-, vann- og flommarksvegetasjon, fjellvegetasjon og havstrandvegetasjon. I arealene kartlagt av NIJOS (Angeloff m. fl. 2004) har vi delvis konvertert deres kartlegginger til Fremstad-systemet, delvis foretatt egne tilleggskartlegginger.

Manuskartene fra feltarbeidet er digitalisert og de ferdige kartene fremstilt ved hjelp av GIS-programmet Arc View 9.2 og med bakgrunnskart fra GEOVEKST sin kartdatabase i målestokk 1:50 000. Ved feltregistreringene er det av ressursmessige hensyn kun i liten grad benyttet GPS for å koordinatfeste vegetasjonsgrensene. Det vil derfor være en viss feilmargin for grensene mellom vegetasjonstypene, og dermed også for grensene i skjøtelskartene. Mosaikkutforminger av vegetasjon er fremstilt som samletyper, der dominerende vegetasjonstype er angitt først. Unntak er mosaikker der vegetasjonstyper forekommer i svært små arealer. Der er forekomstene kun fremstilt med symboler på vegetasjonskartene. Eksempel på dette er forekomstene av eroderte flekker med kun ett- og toårige arter. Slike forekommer først og fremst i de ytre værene. Slike forekomster er det ikke angitt areal for. På kartene er det også angitt eventuell gjengroing av vegetasjonen, og hvilke grupper av arter som er viktigste gjengroingsarter, eksempelvis høgvokste urter og gras.

Kartlagte vegetasjonstyper i Skogsholmen-området er vist i Tabell 1 og kart over vegetasjonstypene i Figur 3.

Tabell 1. Kartlagte vegetasjonstyper i Skogsholmen-området.

Vegetasjonstype	Areal, dekar	% av kartlagt areal i Skogsholmen-området
G7b Frisk/tørr middels baserik eng. Dunhavre-dunkjempe-utforming	72,4	6,6
G10 Hestehavreeng	8,1	0,7
G11 Vekselfuktig, baserik eng	40,3	3,7
G12/G13 Mosaikk våt/fuktig midd. Næringsrik eng/Frisk, næringsrik "natureng". Skogstorkenebb-eng, ballblom-eng	56,7	5,1
G12c/V2b Mosaikk Våt/fuktig midd. Næringsrik eng, mjødurttutforming/Flerårig gras/urte-tangvoll	5,2	0,5
G13 Frisk, næringsrik "natureng". Skogstorkenebb-eng, ballblom-eng	13,3	1,2
G13/G14 Mosaikk Frisk, næringsrik "natureng". Skogstorkenebb-eng, ballblom-eng/ Frisk, næringsrik "gammeleng"	37,7	3,4
G13/H2b Mosaikk Frisk, næringsrik "natureng". Skogstorkenebb-eng, ballblom-eng/ Tørr gras-urterik hei. Rikere utforming	48,6	4,4
G14 Frisk, næringsrik "gammeleng"	14,4	1,3
G14/G13 Mosaikk Frisk, næringsrik "gammeleng"/ Frisk, næringsrik "natureng". Skogstorkenebb-eng, ballblom-eng	48,2	4,4
H1 Tørr lynghei	168,4	15,3
H1c Tørr lynghei. Røsslyng-slåttestarr-torvull-utforming	40,7	3,7
H1c/H2b Mosaikk Tørr lynghei. Røsslyng-slåttestarr-torvull-utforming/ Tørr gras-urterik hei. Rikere utforming	14,7	1,3
H1d Tørr lynghei. Røsslyng, krekling-lav-utforming	6,8	0,6
H2b Tørr gras-urterik hei. Rikere utforming	379,4	34,5
H2b/H1c Mosaikk Tørr gras-urterik hei. Rikere utforming/ Tørr lynghei. Røsslyng-slåttestarr-torvull-utforming	38,5	3,5
U Strandeng, ikke differensiert i undertyper	23,1	2,1
U3 Salin og brakk forstrand/panne	11,8	1,1
U5c Øvre salteng, rødsvingel-fjørekkoll-tiriltungeutforming	17,6	1,6
X1a Strandberg. Fattig utforming	39,2	3,6
X1b Strandberg. Rik utforming	3,4	0,3
X1b/G11 Mosaikk Strandberg. Rik utforming/ Vekselfuktig, baserik eng. Blåstarr-engstarr-eng	12,8	1,2
SUM	1 101,1	100,0

Figur 3: Vegetasjonskart over Skogsholmen-området. Mosaikkutførelser av vegetasjonstypene er fremstilt som samlegupper der dominerende type er angitt først i tegnsettingen.

6.1 Hovedtrekk i vegetasjonen

Kontrastene er store på Skogsholmen når det gjelder vegetasjon. De gamle åkerlappene og de mest næringsrike slåttemarkene sentralt på hovedøya er sterkt gjengrodd med arter som mjødukt, stornesle, strandrør og andre høyvokste gress og urter. I disse områdene er det nærmest ufremkommelig.

Bilde 5: Artsrik kalkeng i ferd med å gro igjen med buskfuru. Gamle ærfuglhus finnes også enkelte steder på Skogsholmen.

Flere av de gamle utmarksområdene er derimot fremdeles svært artsrike. Dette gjelder spesielt en sør- og sørøstvendt høyde nord for hurtigbåtkaia på Skogsholmen, vest- og sørvestvendte bakker vest på øya, på Floten, og deler av Store Buøya. På disse arealene finnes gode forekomster av artsrik kalkeng og kalklynghei.

Bilde 6: Fra vestsida av Skogsholmen mot Floten. I bakgrunnen ses Kilvær. Foto: L. Hatten

Store Buøya har i tillegg en variert strandeng- og tangstrandvegetasjon, noe som gir denne lokaliteten klar botanisk verdi. Store deler av Store Buøya er under gjengroing med hestehavre. Hestehavre er også en dominerende art i Slåtterøykomplekset.

På hovedøya Skogsholmen har det vært en god del planting av sitkagran og busk-/sembrafuru. Stedvis utgjør plantefeltene en akutt trussel mot de artsrike kalkområdene. Plantefeltene har også, i hvert fall stedvis på øya, endret landskapsbildet radikalt i forhold til slik det var mens øya var fast bebodd og i bruk. I tillegg er det mye oppslag av naturlig forekommende lauvtre og busker, som stedvis danner tette kratt, og som på sikt også vil true landskapsbilde og biologisk mangfold på øya.

Forekomst av de ulike vegetasjonstypene er vist i Figur 3 og er nærmere beskrevet i Vedlegg 1.

7. Restaurering og skjøtsel

7.1 Viktige faktorer for anbefalte tiltak på Skogsholmen

Skogsholmen er vurdert til å ha svært høy verdi i kartleggingen av verdifulle kulturlandskap i Nordland (Ofte m. fl. 2003), som er en del av den nasjonale kartleggingen av verdifulle kulturlandskap. Verdisettingen skyldes i første rekke forekomsten av svært artsrike slåtte- og beiteenger.

Det finnes i dag ingen godt bevarte rester etter noen slåttengvegetasjon i Skogsholmen-området, annet enn indirekte ved at de mest næringsrike områdene og de som tidligere var brukt til slåttemark, i dag er sterkest gjengrodd. På grunn av områdets potensiale som visningsområde og at Skogsholmen er ett av de værene man kan forvente vil bli mest besøkt i årene framover, foreslår vi at små arealer i den tidligere innmarka på sikt likevel blir behandlet som slåttemark. I tillegg anbefaler vi at man etablerer et par små åkerlapper hvor man dyrker potet og eventuelt korn. Målet med dette er å skape et landskap som inneholder de elementene landskapet på Skogsholmen hadde mens været ennå var bebodd og i bruk, og benytte dette i formidling av tidligere arealbruk i verdensarvområdet.

På store deler av Skogsholmen er det så stor dominans av gjengroingsarter at vegetasjonen må *restaureres* før man kan starte med ordinær skjøtsel. Viktigste gjengroingsart er mjødurt, men også strandrør, brennesle og andre høgvekste urter og gras dominerer større arealer på øya. Dette er arter man ofte må behandle spesielt for å få bukt med dem. I beskrivelsen av anbefalte tiltak nedenfor deler vi derfor inn i en *restaureringsfase* og en *skjøtselsfase*. Etter at vegetasjonen på et areal er restaurert, kan man starte med ordinær skjøtsel.

Bilde 7: Gjengrodd slåttemark. Foto: L. Hatten

Hovedøya Skogsholmen har aldri vært benyttet til sauebeite i særlig grad. Utenfor innmarksområdene var det kun storfe som gikk på beite. Dette, sammen med at det synes å være en skepsis blant dagens eiere og brukere til beiting med sau, gjør at vi foreslår at hovedøya Skogsholmen og nabøyene som henger sammen med denne på fjære sjø brukes som storfebeite. Vi vil imidlertid påpeke at det i en restaureringsfase ville vært svært nyttig å bruke sau i perioder for å få bukt med gjengroingsartene. Alternativt må man inn med manuelle tiltak.

Ved beiting som skjøtsel har man flere valg når det gjelder hvilken rase av de ulike dyreslaga man skal bruke. Ser vi omkring femti år tilbake i tid, omkring 1950, vet vi at blant storfeet var den lokale *nordlandskua* den rasen som i hovedsak ble brukt på øyene. Nordlandskua inngår i dag i rasen som betegnes som Sidet trønder- og nordlandsfé. Når det gjelder sau antar vi at det var en tidlig form av Crossbred-rasene som var vanlig på denne tiden, kanskje også fremdeles en del Gammelnorsk spælsau. Vi har ikke konkrete opplysninger om hvor sent den enda mer opprinnelige - og i dag en del brukte - rasen Gammelnorsk sau (ofte kalt villsau eller steinaldersau) ble brukt i området, eller om den overhodet har vært brukt så langt nord som på Helgeland. På bakgrunn av dette legger vi i skjøtelsesplanen følgende prinsipper til grunn for valg av beitedyr:

- Når vi anbefaler storfebeiting vil den optimale løsningen være beiting med Sidet trønder- og nordlandsfé. Dersom dette ikke er mulig kan ungdyr av andre storferaser benyttes, men man må unngå de aller tyngste rasene.
- Med mindre annet er nevnt spesielt, legger vi ved sauebeite opp til at man tilpasser beitingen til den rasen som er tilgjengelig eller av andre årsaker mest aktuell i et område. Dvs. at man kan bruke alle tre raser som er vanlig i området i dag: Norsk kvit sau (Crossbred-rase), Gammelnorsk spæl og Gammelnorsk sau.
- Dersom Gammelnorsk Sau brukes i utgangendrift i et område, må man regne med å øke antallet dyr på beitet i sommerhalvåret, da det er tilgangen til fôr om vinteren som er begrensende ressurs for dyretallet. Økes ikke dyretallet på sommeren i en slik situasjon, blir beitetrykket for svakt, og området vil på sikt gro igjen.
- Når det oppgis antall sau vi anbefaler å ha i et område, tar vi utgangspunkt i dagens moderne Norsk kvit sau. Skal beitingen skje ved bruk av Gammelnorsk spæl eller Gammelnorsk sau, kan man gange anbefalt antall dyr med en faktor på hhv. 1,3 og 1,5 for de to rasene.

Det har vært en god del planting av trær på Skogsholmen, både buskfuru og sitkagran. Enkelte av plantingene går langs eiendomsgrenser og er i dag eneste angivelse av disse. Det anbefales likevel å tynne ut og begrense omfanget av buskfurua. Dette for å opprettholde det åpne kystkulturlandskapet på Skogsholmen.

Når det gjelder sitkagran har vi etter flere gode frøår sett en stadig mer omfattende spredning av arten utenfor plantefeltene. Om ikke lenge vil denne spredningen være utenfor all kontroll. Vi ser at sitkagran på sikt utgjør en trussel mot landskapsbildet i verdensarvområdet, og foreslår derfor at sitka fjernes helt fra verdensarvområdet, inklusiv Skogsholmen.

7.2 Anbefalte tiltak

Arealene der tiltakene skal utføres er avmerket i Figur 4.

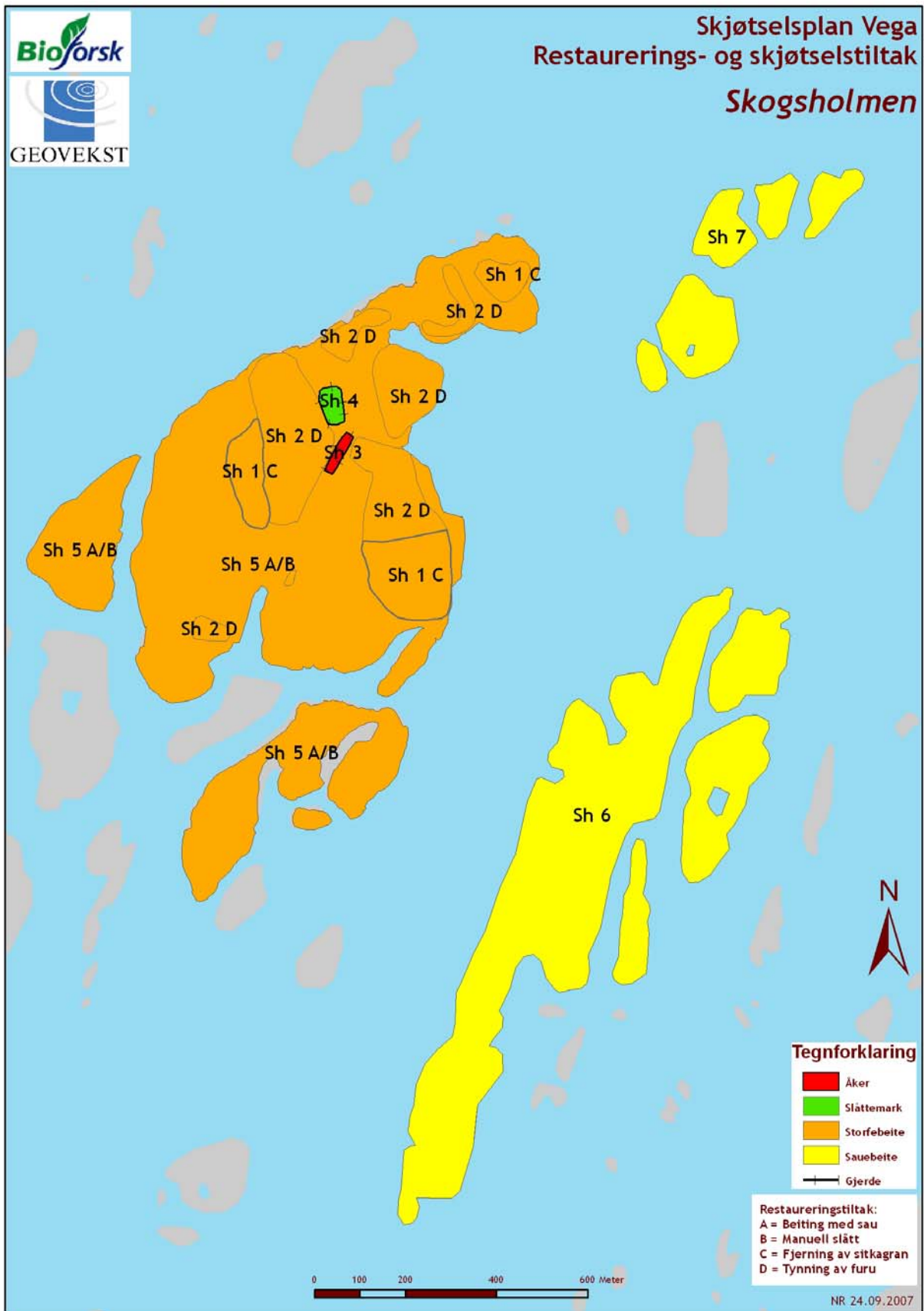
Tabell 2. Oversikt over anbefalte tiltak i Skogsholmen-området.

Sted/arealnavn	Karthenvisning(se Figur 4)/ kommentar	Mål med tiltaket	Arbeidsbeskrivelse	Prioritet/tidsangivelse
Spredt på Skogsholmen	Sh1. Det er forekomster også utenfor de avmerkede arealene.	Bevare det åpne kystkulturlandskapet og hindre fremtidig spredning av sitkagran.	Fjerning av sitkagran.	1 (fra 2008)
Spredt på Skogsholmen	Sh2. Det er forekomster også utenfor de avmerkede arealene.	Bevare det åpne kystkulturlandskapet.	Tynning i plantefeltene med busk-/sembrafuru	3 (fra 2009/2010)
Spredt på Skogsholmen	Hele Skogsholmen	Bevare det åpne kystkulturlandskapet.	Fjerning av unge busker og lauvtrær, tynning i tette kratt av lauvtrær/-busker.	2 (fra 2008/2009)
Del av dal langs midten av Skogsholmen	Sh3	Gjenskape og drive åkerbruk	Innenfor avmerket areal drives et vekselbruk der man dyrker poteter og/eller kål/korn. Erfaringsgrunnlaget per i dag er ikke det beste, men vi har tro på at ATV med plog kan være aktuelt utstyr for etablering og drift av åkeren.	2 (fra 2008/2009)
Område nordvest for skola	Sh4	Gjenetablere slåtteeng	<p><i>Restaureringsfasen:</i> Området beites med storfe pluss skisserte tilleggstiltak, se neste punkt.</p> <p><i>Skjøtselsfasen:</i> Innenfor avmerket område velges et areal ut for gjenetablering av slåtteeng. Området gjerdes inn. Slåttenga slås med ljà eller tohjulstraktor med kniver, alternativt ATV med tilleggsutstyr, omkring midten av juli. Høyet tørkes på bakken før det fjernes.</p>	2 (fra 2008/2009)

Sted/arealnavn	Karthenvisning(se Figur 4)/ kommentar	Mål med tiltaket	Arbeidsbeskrivelse	Prioritet/tidsangivelse
<p>Skogsholmen utenfor åker og slåtteeeng. Dette inkluderer også Floten og lille Buøya</p>	<p>Sh5</p>	<p>Gjenskape og sikre det åpne kulturlandskapet med eng- og lyngheivegetasjon ved å reversere gjengroing.</p>	<p><i>Restaureringsfasen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Området beites med storfe (fra 2006). • Tilleggstiltak for å få bukt med gjengroingsarter kan være enten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Beiting med sau i tillegg til storfe de første to til tre åra. Det er viktig at sauene blir satt på beite tidlig, anslagsvis rundt 20. mai. Vi har ikke funnet spesielle anbefalinger om fordeling av beitetrykket mellom storfe og sau. Vi foreslår å prøve å fordele beitetrykket omtrent likt på storfe og sau, dvs. at man har omtrent fire ganger så mange sau som storfe disse årene. <p>Eller</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Slått i arealer der storfeet i liten grad beiter gjengroingsarter. Slåtten kan skje ved bruk av tohjuls-traktor, ryddesag eller ATV med tilleggsutstyr. <p>Sti og gårdstun/bygninger gjerdes inn.</p> <p><i>Skjøtselsfasen:</i></p> <p>Området beites med storfe. Vi anbefaler å bruke opprinnelig husdyrrase i området, Sidet Trønder- og Nordlandsfé. Dersom dette ikke er mulig kan ungdyr av andre raser benyttes. Behov for tilleggstiltak til storfebeite, i form av beitepussing/rydding av oppslag, må vurderes løpende.</p>	<p>1 (fra 2008)</p>

Sted/arealnavn	Karthenvisning(se Figur 4)/ kommentar	Mål med tiltaket	Arbeidsbeskrivelse	Prioritet/tidsangivelse
Store Buøya	Sh6. Hele øya	Begrense gjengroing og sikre det åpne kulturlandskapet med strandeng- og lyngheivegetasjon.	Fortsette sauebeiting på øya, men med et høyere beitetrykk.	2 (fra 2008/2009)*
Slåtterøyan	Sh7. Hele øykomplekset	Begrense gjengroing og sikre det åpne kulturlandskapet med strandeng- og lyngheivegetasjon.	Sette på sau som beitedyr.	2 (fra 2008/2009)*

*Vi foreslår at Store Buøya og Slåtterøyan fungerer som avlastningsbeiter for sauene som eventuelt beiter på Skogsholmen, Lille Buøya og Floten i restaureringsfasen der. Man kommer derfor kanskje ikke ordentlig i gang med rett beitetrykk på disse øyene før 2010-2011.

Figur 4: Anbefalinger av restaurerings- og skjøtselstiltak på i Skogsholmen-området. Se Tabell 2 for nærmere beskrivelse av tiltakene og forklaring av inndelingen i områdene SH1-5. NB! Inngjerding av eiendommene og stiene er ikke markert på kartet. Kommer da i tillegg.

7.3 Antall beitedyr

Det er ikke enkelt å gi et anslag på antallet beitedyr som vil være riktig å bruke i starten. Mange av øyene har ikke vært beitet på lang tid, og er i mer eller mindre grad gjengrodd med ulike arter. Beitegrunnet er derfor annerledes i dag enn den gang de fremdeles var i bruk. Variasjonene mellom år kan være store, avhengig av vekstsesongens start, nedbørsforhold med mer. På grunn av til dels grunt jordsmonn er øybeitene sårbare hvis det inntreffer lengre tørkeperioder. Samtidig er det viktig at beitetrykket er tilstrekkelig til å oppnå den restaureringen eller skjøtselen beitet er ment å gjøre. Anslagene vi kommer med her, er derfor et estimat basert på sammenlikning med øyer i nærheten som vi vet beites og antall dyr som brukes der, opplysninger om tidligere dyreantall, hvorvidt vi skal ha skjøtsels- eller restaureringsbeiting og dagens vegetasjonstilstand. Det er av største betydning at beitetrykket følges tett og justeres opp og ned etter behov, samt at erfaringene som høstes på en eller annen måte blir samlet slik at man kan dra nytte av dem senere og andre steder. Man må ha tilgang til alternative beiter når dyr må flyttes.

Forslag til antall beitedyr på øyene i Skogsholmen er gitt i Tabell 2. Vi foreslår at i restaureringsfasen på Skogsholmen, kan Store Buøya og Slåtterøyan, eventuelt også andre øyer i nærheten som ikke omfattes av skjøtselsplanen, fungere som avlastningsbeiter.

Tabell 2. Forslag til antall dyr på de ulike øyene i Skogsholmen-området. Det er sannsynlig at foreslåtte tall må justeres en god del. Antall sau oppgis for antall voksne Norsk kvit sau. Lamma kommer i tillegg. Brukes Gammelnorsk sau eller Spæl ganges tallet med en faktor på hhv. 1,5 og 1,3. Antall storfe oppgis for ungdyr av Norsk rødt fé.

Øy/fase	Antall sau	Antall storfe
Skogsholmen med Floten og Lille Buøya, restaureringsfase	40-50	12
Skogsholmen med Floten og Lille Buøya, skjøtselsfase		20-24
Store Buøya	10	
Slåtterøyan	3	

7.4 Utstørsbehov

På Skogsholmen vil det være behov for følgende utstyr:

- Motorsag, ryddesag og eventuelt andre klippere til rydding av trær og busker
- Omkring 1,5-2 km gjerde til inngjerding av eiendommer, sti, slåtteng og åker. Type gjerde avhenger av valg av restaureringsmetode - slått eller sau.
- Tohjulsstraktor eller ATV med tilleggsutstyr som kan brukes til slått og andre gjøremål.
- Svans og river for samling av gras
- Fraktesystem for høyet.
- Samlekve for dyr?
- Ilandstigningssystem for dyr?
- Jordfres, hakker og lignende til dyrking av åker

Det kan bli behov for annet utstyr i tillegg, listen er ikke uttømmende.

7.5 Måling og oppfølging

Det bør settes i gang et målings- og oppfølgingsprogram for utviklingen av verdiene for hele verdensarvområdet. På Skogsholmen vil vi spesielt peke på følgende faktorer det er viktig å følge opp:

- Sauen som restaureringsarbeider - hvilken effekt har den på spesielle arter, særlig orkideer?
- I skjøtselsfasen må vegetasjonsutviklingen i storfebeitet følges nøye. Beitet må eventuelt pusses i tillegg til beitingen.

Bilde 8: Stien på Skogsholmen er godt vedlikeholdt og er noe av det første som blir grønt på våren. Det vil være en fordel å gjerde inn stiene slik at man holder beitedyrene vekk og beskytter stien mot tråkkskader og forringelse. Foto: T. H. Carlsen (bildet er tatt i slutten av april 2007)

8. Referanser

Angeloff, M., Bjørklund, P.K., Bryn, A., Hofsten, J. & Rekdal, Y. 2004. Vegetasjon og skog på Vega. 21/04: 84.

Elven, R., Alm, T., Edvardsen, H. Fjelland, M., Fredriksen, K.E. & Johansen, V. 1988a. Botaniske verdier på havstrender i Nordland. A Generell innledning. Beskrivelse for region Sør-Helgeland. - Økoforsk rapport 1988, 2A.

Elven, R., Alm, T., Edvardsen, H. Fjelland, M., Fredriksen, K.E. & Johansen, V. 1988b. Botaniske verdier på havstrender i Nordland. A Generell innledning. Beskrivelse for region Sør-Helgeland. - Økoforsk rapport 1988, 2D.

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. - NINA Temahefte 12: 1-279.

Hatten, L. Utmarksbeite på Helgelandskysten - en løsning på flere problemer? I: Lind, V. og Hansen, I.: Foredrag fra 26. InterNorden. Nordiske sauedager 22.-25. juni 2000 på Planteforsk Tjøtta fagsenter. Planteforsk, Grønn forskning, 15/2000, 96 ss.

Hatten, L. & Norderhaug, A. 2001. Vegaøyene - et kystkulturlandskap i forfall eller en verdifull ressurs i det moderne samfunn? UTMARK 2001:1 (elektronisk tidsskrift på www.utmark.org)

Hatten, L., Sickel, H., Elven, R. & Norderhaug, A. 1995. Vegetasjonsendringer i et kystkulturlandskap. - Ottar 207: 16-27

Hatten, L., Follestad, A. & Nordehaug, A. 2001. Utmarksbeite på Helgelandskysten - en løsning på flere problemer. Rapport fra forprosjektet. - Høgskulen i Sogn og Fjordane Rapport 2/2001.

Hatten, L. H. Sickel & A. Norderhaug. 2002. Vegetasjonen i Vega. Fagrapport til nominasjonsdokumentet for Vegaøyene. Upubl.

Johansen, R. & I. E. Næss. 2002. Liv og virke i Vegaøyene. Vurderinger av lokalhistorisk karakter. Fagrapport til nominasjonsdokumentet for Vegaøyene. Upubl.

Lid, J. & Lid, D. T. 1994. Norsk flora. Sjette utgave. Det Norske Samlaget.

Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens Kartverk, Hønefoss.

Rekdal, Y. 2001. Husdyrbeite i fjellet. Vegetasjonstypar og beiteverdi. NIJOS rapport 7/01.

Sandvik, B. 1997. Skjærvær. Et fiskevær på Helgelandskysten. Hovedoppgave ved Institutt for landskapsplanlegging, Norges Landbrukshøgskole. Upubl.

Sickel, H. 1997. Kystkulturlandskap i forfall - vegetasjonsdynamikk i et nedlagt øyvær på Helgelandskysten. - Cand. scient.-oppgave i botanikk. Botanisk Hage & Museum, Univ. Oslo.

Virik, T. & Å. M. Øen. 1997. Skjærvær. Historisk dokumentasjon og forslag til skjøtselsplan for et fraflyttet fiskevær på Helgeland. Hovedoppgave ved Norges Landbrukshøgskole. Upubl.

9. Vedlegg

Oversikt over vedlegg

Nr Emne

- 1 Nærmere beskrivelse av noen vegetasjonstyper på Skogsholmen som er de mest sentrale i restaurerings- og skjøtselssammenheng.
 - 2 Artliste for Vegaøyen Verdensarvområde (utenom hovedøya Vega)
-

Vedlegg 1: Nærmere beskrivelse av noen vegetasjonstyper på Skogsholmen som er de mest sentrale i restaurerings- og skjøtselssammenheng.

Tørr gras-urterik hei. Rikere utforming (H2b)

Etter våre registreringer er H2b den vegetasjonstypen det finnes mest av på Skogsholmen. Arter som beskriver vegetasjonstypen (i henhold til Fremstad 1997) og som finnes på Skogsholmen er bl.a. kvitmaure, loppestarr, teiebær, gullris, harerug, hårstarr, rundskolm, dvergjamne, svarttopp, blåstarr, gjeldkarve, vill-lin, brudespore, storblåfjær, fjelløyentrøst, fuglevikke, jåblom, skogstorkenebb og slirestarr. I tillegg inngår arter som generelt kan være tilstede i tørr gras-urterik hei (H2): legeveronika, tepperot, engsyre, engfrytle, gulaks, krekling, einer, tiriltunge, kornstarr, geitsvingel, kattedot, blåklokke, blåknapp, blokkebær, røsslyng, rødsvingel, smyle, fjellmarikåpe, smalkjempe, blåbær, fjellkrekling, vanlig arve, engkvein og tyttebær. En del av de nevnte artene er også knyttet til kulturbetinget engvegetasjon (G-gruppen i Fremstad 1997). I tillegg inngår også disse kravfulle engartene i H2b på Skogsholmen: hestehavre, stortveblad, fjellfrøstjerne, blåtopp, knopparve, marinøkkel og ormetunge. På Skogsholmen er vegetasjonstypen gjenstand for gjengroing med særlig krekling og einer. Vegetasjonstypen preges dessuten av gjengroing med skogstorkenebb, marikåpe sp. og enghumleblom på høydedragene. Innplantet buskfuru kan på sikt utgjøre en trussel for vegetasjonstypen.

Frisk/tørr middels baserik eng. Dunhavre-dunkjempe-utforming (G7b)

Denne vegetasjonstypen finner vi på Slåtterøyen-komplekset. Disse øyene er relativt artsrike men med middels til sterk gjengroingsgrad av arter som mjørdurt, dunhavre, hestehavre og einer. Enkelte arter er verdt å nevne som brunrot, kranskonvall, lintorskemunn, loppestarr, blåstarr og noen individer av stortveblad.

Vekselfuktig, baserik eng. Blåstarr-engstarr eng (G11)

Gras og urterik engtype som er mindre preget av gjengroing. Her finnes arter som blåknapp, gullris, småengkall, blåklokke, ryllik, harerug, engkvein, gjeldkarve, stortveblad, blåstarr, blåkoll, kranskonvall, rose sp., brudespore, gulsildre, hanekam, fjelltistel, sumphaukeskjegg, kattedot, vill-lin, fjelløyentrøst, småengkall, rosenrot, knopparve, engfrytle, jåblom, fjellbakkestjerne, rundskolm, kornstarr og slirestarr.

Våt/fuktig, middels næringsrik eng / Frisk, næringsrik "natureng" - Skogstorkenebb-eng, ballblom-eng (G12/G13)

Denne vegetasjonstypen utgjør et stort areal på vestre halvdel av Skogsholmen på tidligere innmark, dvs. overflatedyrket og noe gjødslet slåtteng. Området domineres av høyvokst mjørdurt. Det finnes en del gras og urter innimellom. Dette er engarter som skogstorkenebb, vill-løk, engsyre, kvitmaure, fuglevikke, hestehavre, gulaks, gulflatebelg, enghumleblom, engrapp, sølvbunke, engsoleie og rød jonsokblom. Kveke og geitrams finnes også i området. I fuktige søkk finnes bekkeblom og stolpestarr.

Frisk, næringsrik "natureng". Skogstorkenebb-eng, ballblom-eng (G13)

Engtypen finnes fortrinnsvis på tidligere utmarksarealer med frisk/fuktig og dyp næringsrik jord på østre del av Skogsholmen. Vegetasjonen er karakterisert av høyvokste urter som vendelrot, kvitbladtistel, mjørdurt, engsoleie, enghumleblom, engsyre og skogstorkenebb samt marikåpe sp.

Frisk, næringsrik "gammeleng" (G14)

Engtypen forekommer på tidligere innmarksarealer som produktive slåttenger og åkerarealer på dyp næringsrik jord. Dette er de mest gjengrodd arealene på Skogsholmen. Vegetasjonen er til dels svært artsfattig totalt dominert av mjørdurt, strandrør og/eller stornesle.

Vedlegg 2: Artsliste for Vegaøyen Verdensavområde (utenom hovedøya Vega). Nomenklatur etter Lid & Lid 1994.

Norske navn	Latinske navn
Akstusenblad	<i>Myriophyllum spicatum</i>
Andemat	<i>Lemna minor</i>
Atlanterhavsløvetann	<i>Taraxacum seksj. Spectabilia</i>
Bakkestjerne	<i>Erigeron acer ssp. acer</i>
Bakkesøte	<i>Gentianella campestris ssp. campestris</i>
Beitemarikåpe	<i>Alchemilla monticola</i>
Beitesveve	<i>Hieracium seksj. Vulgata</i>
Bekkeblom	<i>Caltha palustris</i>
Bergkvein	<i>Agrostis vinealis</i>
Bergskrinneblom	<i>Arabis hirsuta</i>
Bergsveve	<i>Hieracium seksj. Oreadea</i>
Bitterbergknapp	<i>Sedum acre</i>
Bittersøte	<i>Gentianella amarella ssp. amarella</i>
Bjønbrodd	<i>Tofieldia pusilla</i>
Bjønnskjegg	<i>Trichophorum cespitosum</i>
Bladsveve	<i>Hieracium seksj. Foliosa</i>
Bleikstarr	<i>Carex pallescens</i>
Bleiksøte	<i>Gentianella aurea</i>
Bleikvier	<i>Salix hastata</i>
Blokkebær	<i>Vaccinium uliginosum</i>
Blåbær	<i>vaccinium myrtillus</i>
Blåklokke	<i>Campanula rotundifolia</i>
Blåknapp	<i>Succisa pratensis</i>
Blåkoll	<i>Prunella vulgaris</i>
Blåstarr	<i>Carex flacca</i>
Blåtopp	<i>Molinia caerulea</i>
Bringebær	<i>Rubus idaeus</i>
Brudespore	<i>Gymnadenia conopsea</i>
Brunrot	<i>Scrophularia nodosa</i>
Bruskmelde	<i>Atriplex glabriuscula</i>
Bråtestarr	<i>Carex pilulifera</i>
Bueforglemmegei	<i>Myosotis laxa ssp. laxa</i>
Buestarr	<i>Carex maritima</i>
Bukkeblad	<i>Menyanthaceae trifoliata</i>
Buskfu	<i>Pinus mugo</i>
Bustnype	<i>Rosa villosa ssp mollis</i>
Busttjønna	<i>Potamogeton pectinatus</i>
Dagfiol	<i>Hesperis matronalis</i>
Dikeforglemmegei	<i>Myosotis laxa ssp. cespitosa</i>
Dikevasshår	<i>Call stagnalis</i>
Dunbjørk	<i>Betula pubescens</i>
Dunhavre	<i>Avenula pubescens</i>
Duskull	<i>Eriophorum angustifolium ssp. angustifolium</i>
Dvergmaure	<i>Galium trifidum</i>
Dvergjamne	<i>Selaginella selaginoides</i>

Einer	<i>Juniperus communis</i>
Elvesnelle	<i>Equisetum palustre</i>
Engfiol	<i>Ranunculus canina</i>
Engfrytle	<i>Luzula multiflora ssp multiflora</i>
Enghumleblom	<i>Geum rivale</i>
Engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>
Engmarihånd	<i>Dactylorhiza incarnata ssp. incarnata</i>
Engmarikåpe	<i>Alchemilla subcenata</i>
Engrapp	<i>Poa pratensis ssp. pratensis</i>
Engreverumpe	<i>Alopecurus pratensis</i>
Engsoleie	<i>Ranunculus acris ssp. acris</i>
Engstarr	<i>Carex hostiana</i>
Engsvingel	<i>Festuca pratensis</i>
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>
Evjebrodd	<i>Limosella aquatica</i>
Evjesoleie	<i>Ranunculus repens</i>
Fagerfredløs	<i>Lysimachia punctata</i>
Fingerstarr	<i>Carex digitata</i>
Finnskjegg	<i>Nardus stricta</i>
Firblad	<i>Paris quadrifolia</i>
Fjellbakkestjerne	<i>Erigeron borealis</i>
Fjellbjørk	<i>Betula pubescens czerepanovii</i>
Fjellflokk	<i>Polemonium cearuleum</i>
Fjellfrøstjerne	<i>Thalictrum alpinum</i>
Fjellgulaks	<i>Anthoxanthum odoratum ssp. alpinum</i>
Fjellmarikåpe	<i>Alchemilla alpina</i>
Fjellnøkleblom	<i>Primula scandinavica</i>
Fjellrapp	<i>Poa alpina</i>
Fjellsmelle	<i>Silene acaulis</i>
Fjellsnelle	<i>Equisetum variegatum</i>
Fjelltistel	<i>Saussurea alpina</i>
Fjelløyentrøst	<i>Euphrasia frigida</i>
Fjørekoll	<i>Armeria maritima</i>
Fjøresaltgras	<i>Puccinellia maritima</i>
Fjøresaulauk	<i>Triglochin maritima</i>
Fjøresivaks	<i>Eleocharis unigelumis</i>
Fjøresøte	<i>Gentianella detonsa</i>
Flaskestarr	<i>Carex rostrata</i>
Flekkmarihånd	<i>Dactylorhiza maculata</i>
Flekkmure	<i>Potentilla crantzii</i>
Flotgras	<i>Spraganium cf. augustifolium</i>
Fløyelsmarikåpe	<i>Alchemilla glaucescens</i>
Froskesiv	<i>Juncus bufonius ssp. ranarius</i>
Frynsestarr	<i>Carex paupercula</i>
Fuglestarr	<i>Carex ornithopoda</i>
Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>
Følblom	<i>Leotodon autumnalis</i>
Geitrams	<i>Epilobium angustifolium</i>
Geitsvingel	<i>Festuca vivipara</i>

Gjeldkarve	<i>Pimpinella saxifraga</i>
Gjerdevikke	<i>Vicia sepium</i>
Gjetertaske	<i>Capsella bursa-pastoris</i>
Glansmarikåpe	<i>Alchemilla gracilis</i>
Glattmarikåpe	<i>Alchemilla glabra</i>
Glattveronika	<i>Veronica serpyllifolia ssp. serpyllifolia</i>
Grannmarikåpe	<i>Alchemilla filicaulis</i>
Grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>
Groblad	<i>Plantago major</i>
Grøftesoleie	<i>Ranunculus flammula</i>
Grønnekurle	<i>Coeloglossum viride</i>
Grønnstarr	<i>Carex demissa</i>
Gråstarr	<i>Carex canescens</i>
Gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>
Gulflatberg	<i>Lathyrus pratensis</i>
Gulliris	<i>Solidago virgaurea</i>
Gulsildre	<i>Saxifraga aizoides</i>
Gulstarr	<i>Carex flava</i>
Gåsemure	<i>Potentilla anserina</i>
Hanekam	<i>Lychnis flos-cuculi</i>
Harerug	<i>Bostorta vivipara</i>
Havsivaks	<i>Schoenoplectus maritimus</i>
Hengeaks	<i>Melica nutans</i>
Hengeving	<i>Phegopteris connectilis</i>
Hestehavre	<i>Arhenatherum elatius</i>
Hesterumpe	<i>Hippuris vulgaris</i>
Hjertegras	<i>Briza media</i>
Hundegras	<i>Dactylis glomerata</i>
Hundekjeks	<i>Anthriscus sylvestris</i>
Hvitveis	<i>Anemone nemorosa</i>
Høymole	<i>Rumex longifolius</i>
Hårfrytle	<i>Luzula pilosa</i>
Hårstarr	<i>Carex capillaris</i>
Ishavsmelde	<i>Atriplex longipes ssp. praecox</i>
Ishavstarr	<i>Carex subspathacea</i>
Islandskarse	<i>Rorippa islandica</i>
Istervier	<i>Salix pentandra</i>
Jonsokkoll	<i>Ajuga pyramidalis</i>
Jåblom	<i>Parnassia pulustris</i>
Kantkonvall	<i>Polygonatum odoratum</i>
Karve	<i>Carum carvi</i>
Kattefot	<i>Antennaria dioica</i>
Kildeurt	<i>Montina fontana</i>
Kjevlestarr	<i>Carex diandra</i>
Kjøtttype	<i>Rosa dumalis</i>
Klengemaure	<i>Galium aparine</i>
Klourt	<i>Lycopus europeus</i>
Klovasshår	<i>Callitriche hamulata</i>
Klubbstarr	<i>Carex buxbaumii ssp. buxbaumii</i>

Knappsiv	<i>Juncus conglomeratus</i>
Knegras	<i>Danthonia decumbens</i>
Knereverumpe	<i>Alopecurus geniculatus</i>
Knopparve	<i>Sagina nodosa</i>
Kornstarr	<i>Carex panicea</i>
Kransalge sp.	<i>Chara sp.</i>
Kranskonvall	<i>Polygonatum verticillatum</i>
Krattmjølke	<i>Epilobium montanum</i>
Krekling	<i>Empetraceae nigrum</i>
Krushøymol	<i>Rumex crispus</i>
Krypkvein	<i>Agrostis stolonifera</i>
Krypsiv	<i>Juncus supinus ssp. supinus</i>
Krypsoleie	<i>Ranunculus repens</i>
Kvann	<i>Angelica archangelica</i>
Kvassdå	<i>Galeopsis tetrahit</i>
Kveke	<i>Elymus repens</i>
Kvitbladtistel	<i>Cirsium helenioides</i>
Kvitkløver	<i>Trofolium repens</i>
Kvitmaure	<i>Galium boreale</i>
Kystarve	<i>Cerastium diffusum</i>
Lappmarihånd	<i>Dactylorhiza lapponica</i>
Lappvier	<i>Salix lapponum</i>
Legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>
Legevintergrønn	<i>Pyrola rotundifolia ssp. rotundifolia</i>
Lifiol	<i>Viola canina ssp. montana</i>
Liljekonval	<i>Convallaria majalis</i>
Lintorskemunn	<i>Linaria vulgaris</i>
Liten myrmaure	<i>Galium palustre ssp. palustre</i>
Lodnerublom	<i>Draba incana</i>
Loppestarr	<i>Carex pulicaris</i>
Lundrapp	<i>Poa nemoralis</i>
Lusegras	<i>Huperzia selago</i>
Lyngøyentrøst	<i>Euphrasia micrantha</i>
Løvetann sp.	<i>Taraxacum cf. coll.</i>
Marigras	<i>Hierochloe odorata ssp. odorata</i>
Marihånd sp.	<i>Dactylorhiza sp.</i>
Marinøkkel	<i>Botrychium lunaria</i>
Markjordbær	<i>Fragaria vesca</i>
Markrapp	<i>Poa trivialis</i>
Maurarve	<i>Moehringia trinervia</i>
Midtnorsk sivaks	<i>Eleocharis mamillata ssp. austriace</i>
Mjødurt	<i>Filipendula ulmaria</i>
Mjølke sp.	<i>Briza media</i>
Molte	<i>Rubus chamaemorus</i>
Musestarr	<i>Carex serotina ssp. pulshella</i>
Musøre	<i>Salix herbacea</i>
Mynte sp.	
Myrfiol	<i>Viola palustris</i>
Myrfrytle	<i>Luzula sudetica</i>

Myrhatt	<i>Potentilla palustris</i>
Myrklegg	<i>Pedicularis palustris</i>
Myrmaure	<i>Galium palustre</i>
Myrmjølke	<i>Epilobium palustre</i>
Myrsaulauk	<i>Triglochin palustris</i>
Myrsnelle	<i>Equisetum palustre</i>
Namdalspil	<i>Salix carprea ssp. carprea x viminalis</i>
Nattfiol	<i>Platanthera bifolia</i>
Nordlig strandbalderbrå	<i>Matricaria maritima ssp. subpolaris</i>
Norsk marikåpe	<i>Alchemilla cf. norvegica</i>
Nyremarikåpe	<i>Alchemilla murbeckiana</i>
Nyresoleie	<i>Ranunculus auricomus</i>
Nyresoleie	<i>Ranunculus auricomus coll.</i>
Ormetunge	<i>Ophioglossum vulgatum</i>
Osp	<i>Populus tremula</i>
Paddesiv	<i>Juncus bufonius ssp. bufonius</i>
Parkslirekne	<i>Fallopia japonica</i>
Pengeurt	<i>Thlaspi arvense</i>
Piggknopp sp.	<i>Sparganium sp.</i>
Pinselilje	<i>Narcissus poeticus</i>
Polarkarse	<i>Cardamine pratensis ssp. polemonioides</i>
Prestekrage	<i>Leucanthemum vulgare</i>
Pølstarr	<i>Carex mackenziei</i>
Rabarbra	<i>Rheum xhybridum</i>
Reinrose	<i>Dryas octopetala</i>
Rips	<i>Limonium.ssp</i>
Rogn	<i>Sorbus aria</i>
Rognasal	<i>Sorbus hybrida</i>
Rome	<i>Narthecium ossifragum</i>
Rosenrot	<i>Rhodiola rosea</i>
Rundskolm	<i>Anthyllis vulneraria</i>
Rundsoldogg	<i>Droseraseae rotundfolia</i>
Rustsivaks	<i>Blysmus rufus</i>
Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>
Ryllsiv	<i>Juncus ariticulatus</i>
Rynkerose	<i>Rosa rugosa</i>
Rypebær	<i>Arctostaphylos alpinus</i>
Rød jonsokblom	<i>Silene dioica</i>
Rødflangre	<i>Epipactis atrorubens</i>
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>
Rødknapp	<i>Knautia arvensis</i>
Rødsildre	<i>Saxifraga oppositifolia</i>
Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>
Rødtvetann	<i>Lamium purpureum</i>
Røsslyng	<i>Calluna vukgaris</i>
Saftmelde	<i>Suaeda maritima</i>
Saftstjerneblom	<i>Stellaria crassifolia</i>
Saltarve	<i>Sagina maritima</i>
Saltbendel	<i>Spergularia salina</i>

Saltsiv	<i>Juncus anceps</i>
Salturt	<i>Salicornia europaea</i>
Sandarve	<i>Arenaria serpyllifolia</i>
Sandsiv	<i>Juncus arcticus ssp. balticus</i>
Sauesvingel	<i>Festuca ovina</i>
Selje	<i>Salix caprea</i>
Seterrapp	<i>Poa pratensis ssp. alpigena</i>
Setersoleie	<i>Ranunculus hyperboreus ssp. hyperboreus</i>
Setervier	<i>Salix myrsinifolia borealis</i>
Shetlandsøyentrøst	<i>Euphrasia arctica ssp. borealis</i>
Sisselrot	<i>Polypodium vulgare</i>
Sitkagran	<i>Picea sitchensis</i>
Skarmarikåpe	<i>Alchemilla wichurae</i>
Skarmarikåpe sp.	<i>Alchemilla cf. wichurae</i>
Skinntryte	<i>Vaccinium uliginosum</i>
Skjermesveve	<i>Hieracium umbellatum</i>
Skjoldbærer	<i>Scutellaria galericulata</i>
Skjørbuksurt	<i>Capsella officinalis</i>
Skjørlok	<i>Cystopteris fragilis</i>
Skogburkne	<i>Athyrium filix-femina</i>
Skogmarihånd	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>
Skogørkvein	<i>Calamagrostis canescens</i>
Skogsiv	<i>Juncus alpinoarticulatus</i>
Skogssoleie	<i>Ranunculus acris ssp. borealis ?</i>
Skogstjerne	<i>Trientalis europaea</i>
Skogstorkenebb	<i>Geraniaceae sylvaticum</i>
Skogsveve	<i>Hieracium seksj. Sylvatica</i>
Skogvikke	<i>Vicia sylvatica</i>
Skrubbær	<i>Cornaceae suecica</i>
Skvallerkål	<i>Aegopodium podagraria</i>
Slirestarr	<i>Carex vaginata</i>
Sløke	<i>Angelica sylvestris</i>
Slåttestarr	<i>Carex nigra ssp. nigra</i>
Smalkjempe	<i>Plantago lanceolata</i>
Smyle	<i>Deschampsia flexuosa</i>
Småbergknapp	<i>Sedum annuum</i>
Småbjønnskjegg	<i>Trichophorum cespitosum ssp. cespitosum</i>
Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>
Småhavgras	<i>Ruppia maritima</i>
Småpiggnopp	<i>Sparganium natans</i>
Småpiggnopp cf.	<i>Sparganium cf. natans</i>
Smårapp	<i>Poa subcaerulea</i>
Smårørkvein	<i>Calamagrostis stricta</i>
Småsivaks	<i>Eleocharis quinqueflora</i>
Småtjønnaks	<i>Potamogeton berchtoldii</i>
Småvasshår	<i>Callitriche hamulata</i>
Småvasssoleie	<i>Ranunculus aquatilis</i>
Snauveronika	<i>Veronica serpyllifolia ssp. serpyllifolia</i>
Soleiehov	<i>Caltha palustris</i>

Sprikevasshår	<i>Callitriche cophocarpa</i>
Stakekarse	<i>Barbarea stricta</i>
Stemorsblomst	<i>Violaceae tricolor</i>
Stivstarr	<i>Carex bigelowii</i>
Stjernemarikåpe	<i>Alchemilla acutiloba</i>
Stjernestarr	<i>Carex echinata</i>
Stolpestarr	<i>Carex nigra ssp. juncella</i>
Storblåfjær	<i>Polygala vulgaris</i>
Storengkall	<i>Rhinanthus serotinus</i>
Storhjelm	<i>Acontium napellus</i>
Stormarimjelle	<i>Melampyrum pratense</i>
Stormaure	<i>Galium album</i>
Stornesle	<i>Urtica dioica ssp. dioica</i>
Stortveblad	<i>Listera ovata</i>
Strandbalderbrå	<i>Matricaria maritima</i>
Strandkjeks	<i>Meum scoticum</i>
Strandkjempe	<i>Plantago lanceolata</i>
Strandkryp	<i>Glaux maritima</i>
Strandkvann	<i>Angelica littoralis</i>
Strandmelde	<i>Atriplex littoralis</i>
Strandrug	<i>Leymus arenarius</i>
Strandrør	<i>Palaris arundinacea</i>
Strandstjerne	<i>Aster tripolium</i>
Sumphaukeskjegg	<i>Crepis paludosa</i>
Sumpmaure	<i>Galium uliginosum</i>
Sumpkarse	<i>Cardamine pratensis ssp. dentata</i>
Svarthyll	<i>Sambucus nigra</i>
Svartstarr	<i>Carex atrata</i>
Svarttopp	<i>Bartsia alpina</i>
Svartvier	<i>Salix myrsinifolia</i>
Sverdlilje	<i>Iris pseudacorus</i>
Sveve sp.	<i>Hieracium sp.</i>
Særbustarr\tvebustarr	<i>Carex dioica</i>
Sølvbunke	<i>Deschampsia cespitosa</i>
Sølvvier	<i>Salix glauca ssp. glauca</i>
Taglstarr	<i>Carex appropinquata</i>
Takrør ?	<i>Phragmites australis</i>
Tangmelde	<i>Atriplex prostrata ssp. prostrata</i>
Tangmelde/flikmelde	<i>Atriplex cf. prostrata</i>
Taresaltgras	<i>Puccinellia capillaris</i>
Teiebær	<i>Rubus saxatilis</i>
Tepperot	<i>Potentilla erecta</i>
Tettegras	<i>Pinguicula villosa</i>
Tiggersoleie	<i>Ranunculus sceleratus</i>
Timotei	<i>Phleum pratensis ssp. pratensis</i>
Tiriltunge	<i>Lotus corniculatus</i>
Torvull	<i>Eriophorum vaginatum</i>
Trillingsiv	<i>Juncus biglumis</i>
Trådsiv	<i>Juncus filiformis</i>

Trådtjønnaks	<i>Potamogeton filiformis</i>
Tuesildre	<i>Saxifraga cespitosa</i>
Tunarve	<i>Sagina procumbens</i>
Tundrasoleie	<i>Ranunculus hyperboreus ssp. arnellii</i>
Tungras	<i>Polygonum aviculare var. aviculare</i>
Tunrapp	<i>Poa annua</i>
Tusenblad	<i>Myriophyllum alterniflorum</i>
Tvebustarr	<i>Carex dioica</i>
Tveskjeggveronika	<i>Veronica chamaedrys</i>
Tyttbær	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>
Tågebær/teiebær	<i>Rubus saxatilis</i>
Ugrasløvetann	<i>Taraxacum seksj. Ruderalia</i>
Vaid	<i>Isatis tinctoria</i>
Vanlig arve	<i>Cerastium vulgare</i>
Vanlig høymol	<i>Rumex longifolius</i>
Vassarve	<i>Stellaria media</i>
Vasshår sp.	<i>Callitriche sp.</i>
Vegamaure	<i>Galium pumilum ssp. normanii</i>
Veikveronika	<i>Veronica scutellata</i>
Veitistel	<i>Cirsium vulgare</i>
Vendelrot	<i>Valeriana sambucifolia</i>
Venusvogn	<i>Aquilegia napellus</i>
Vier sp.	<i>Salix sp.</i>
Vill-lin	<i>Linum catharticum</i>
Villrips	<i>Ribes spicatum</i>
Villøk	<i>Allium oleraceum</i>
Vinmarikåpe	<i>Alchemilla vestita</i>
Vrangdå	<i>Galeopsis bifida</i>
Vårkål	<i>Ranunculus ficaria</i>
Vårmarihånd	<i>Orchis mascula</i>
Vårpengeurt	<i>Thlaspi caerulescens</i>
Vårskrinneblom	<i>Arabis thaliana</i>
Ørevier	<i>Salix aurita</i>
Åkerdylle	<i>Sonchus arvensis</i>
Åkerforglemmegei	<i>Myosotis arvensis</i>
Åkerkål	<i>Brassica rapa ssp. campestris</i>
Åkermynte	<i>Mentha arvensis</i>
Åkersnelle	<i>Equisetum arvense ssp. arvense</i>
Åkersvineblom	<i>Senecio vulgaris</i>
Ålegras	<i>Zostera marina</i>